Van 4 – 9 september werd in Sibiu de 3e Europese Oecumenische Assemblee gehouden. Het thema was "Het licht van Christus schijnt over allen". Dr. Margriet Gosker, predikant in de Protestantse Gemeente Venlo, was gedelegeerde en doet verslag voor het kerkblad van Venlo. Met haar toestemming nemen we graag haar volgende artikel over in SAMEN.

Sibiu EEA3, een impressie

Net terug uit de schone Roemeense stad Sibiu, waar ik namens de Protestantse Kerk in Nederland de EEA3 (Derde Europese Oecumenische Assemblee) heb meegemaakt, zit ik nog helemaal vol verhalen, gedachten en indrukken. Maar op het moment dat ik dit schrijf heb ik het nog niet allemaal op een rijtje. Er zweven namelijk allemaal Excellenties, Eminenties en Beatitudes door mijn hoofd en ik ben blij nu weer gewoon onder onze eigen broeders en zusters te zijn, die niet met allerlei titels hoeven te worden aangesproken. Ja, ik ben blij dat ik geen tiara hoef te dragen, geen mijter, geen bestikt pronkgewaad, geen zwarte pandjesjas en zelfs geen boordje. Hoeveel toespraken ik in Sibiu heb aangehoord kan ik niet navertellen, maar het waren er veel. Goede, matige, onverstaanbare, saaie, maar ook heel boeiende en inspirerende toespraken Er werd gesproken in alle talen van Europa. Maar alles werd ook op schrift aan de gedelegeerden ter hand gesteld in de taal van je voorkeur.

De vieringen waren prachtig. Vooral als ze een eigen identiteit hadden. Ik ben in één week nog nooit zo vaak in de kerk geweest. Er waren dagelijks ochtendgebeden en avondgebeden. Ik heb 's morgens om acht uur een anglicaanse/oud-katholieke viering meegemaakt, om half tien gevolgd door een Evangelisch-Lutherse viering in de prachtige oude stadskerk van Sibiu. Verder was ik in de kathedraal om een oosters-orthodoxe viering mee te maken met gezegend brood. Heel indrukwekkend allemaal. Ook woonde ik een speciale rooms-katholieke/grieks-katholieke viering bij, met veel symboliek en allerlei onbegrijpelijks. De Hongaars-Gereformeerde dienst heb ik deze keer overgeslagen, want dat ritueel kende ik al. Maar goed ook, want ik hoorde achteraf, dat er alleen maar in het Hongaars gesproken was en dat is niet zo gastvrij. De oecumenische vieringen waren veel minder authentiek en ook niet zo erg creatief. Er zat veel oosters-orthodoxie in en wij westerlingen konden bijna geen enkel lied spontaan meezingen. Goed, ik geef het toe: ik kan niet van blad zingen en dat scheelt ook. Maar niet mee kunnen zingen is voor ons als protestanten toch een wezenlijk gemis.

De ontmoetingen met andere Assembleegangers waren boeiend. Zoveel verschillende christenen bij elkaar uit alle landen van Europa. Dan heb je altijd een interessante gesprekspartner. Ik sprak met mensen uit de Basisgemeente in Milaan, die heel geïnteresseerd waren in wat bij ons de Dominicanen hadden gezegd over de vrouw in het ambt en het celibaat. Dat ga ik ze dus toemailen. Ik sprak met een Portugese professor, die zich zorgen maakte over de kwaliteit van het onderwijs in zijn land. Ik sprak met Mary Tanner, een anglicaanse, die ik al eerder in Santiago de Compostela had ontmoet, over de kansen van het Limarapport nu. En ik sprak met een oud-katholieke bisschop uit Oostenrijk, die mijn Luthervoorstel helemaal ondersteunde.

De Assemblee ging zijn ongekende gang. Als gedelegeerden hadden we eigenlijk niet zo veel in te brengen. Alles was helemaal voorgeprogrammeerd en er was maar weinig gelegenheid tot inspraak of samenspraak. Dat kan natuurlijk ook moeilijk anders met 2500 afgevaardigden. Helaas was er ook maar weinig tijd om in kleinere groepen met elkaar te spreken, dus als je wat wou, dan moest je de interruptiemicrofoon te pakken zien te krijgen. En daar stonden dan minstens vijftig mensen voor in de rij. Ik heb ook in die rij gestaan, maar kwam net niet aan de microfoon. Een oplettende Nederlandse tv-journalist had het trouwens door en heeft mijn vraag wel life opgenomen. Dat fragment is te bezien en te beluisteren op www.katholieknederland.nl. Tenminste als het nu nog op internet staat.

Een andere manier om je mening als gedelegeerde kenbaar te maken was, dat je een amendement op papier kon zetten om dat vervolgens aan een steward geven, die er dan voor zorgde, dat het op de tafel van Hogerhand belandde. Omdat ik toch beslist wilde meespreken (je bent afgevaardigde of niet) heb ik dat op die manier zes keer gedaan. Bij het thema verzoening deed ik het voorstel tot het intrekken van Luthers excommunicatie (zie website NCRV). Bij het thema eenheid deed ik het voorstel het Limarapport in de overwegingen betrekken. Bij het thema religies deed ik het voorstel om Joden niet als behorend tot een andere religie bestempelen. Bij het thema doop voerde ik een pleidooi om het thema onderlinge dooperkenning in de slotboodschap van de Assemblee op te nemen. Dat deed ik eerst mondeling tijdens een discussie en daarna nog een schriftelijk, toen het thema (nadat het in het eerste ontwerp van de boodschap was opgenomen) in het tweede ontwerp weer onder tafel dreigde te verdwijnen. Verder gaf ik commentaar op het betoog van de Nederlander René van de Linden, die ik achteraf bezien verkeerd bleek te hebben verstaan. Ook dat hoort erbij in zo'n meeting.

Ook deed ik bij het Presidium schriftelijk navraag over de Hongaarse kwestie, waar ik me nogal druk over heb gemaakt. Drie Hongaarse bisschoppen hebben namelijk niet gesproken op het moment dat ze in de plenaire vergadering op het programma stonden om de Assemblee toe te spreken. Ook werden er onder de gedelegeerden papieren verspreid, waarin werd geklaagd, dat de Hongaarse minderheid in Roemenië gediscrimineerd wordt. Aan de Hongaarse kerk was ten onrechte een stuk grond ontnomen. En vijf Hongaarse jongeren waren gearresteerd, omdat ze bepaalde materialen wilden verspreiden. Ze hebben drie uur wederrechtelijk op het politiebureau vastgezeten. Tijdens een hearing over 'healing of memories', die ik bijwoonde werd wel gesproken over Sibiu als *'stad van oecumene'*, waar alle kerken samenwerkten aan een mooi project over verzoening, maar over deze onverkwikkelijke incidenten werd wijselijk gezwegen en mogelijk tot navraag werd niet gegeven.

Wat is nu wat mij betreft het resultaat? Kreeg ik antwoord van het Presidium op mijn vragen? Ja en nee. De drie thema's van het BEM-rapport zijn inderdaad in de definitieve versie van het slotdocument opgenomen. Maar niet in een krachtige formulering. De kwestie van de onderlinge dooperkenning is in de eindversie van de boodschap gelukkig wel weer opgenomen, zij het dat het alleen maar zou gaan om een voortzetting van de discussie. Omtrent het voorstel om er aan te gaan werken, dat Luther in het jaar 2017 door de paus wordt gerehabiliteerd heb ik niets meer vernomen. Inderdaad is in de slotboodschap de unieke relatie met het Joodse volk als het volk van Verbond apart genoemd en zijn alle vormen van hedendaags antisemitisme afgewezen. Mijn vraag aan René van der Linden werd opgehelderd. En ook op mijn vragen over de Hongaarse kwestie kreeg ik wel een soort antwoord. Niet rechtstreeks, maar via de episcopale weg. Het presidium had Bas Plaisier namelijk verteld, dat er een mevrouw in zijn delegatie was, die lastige vragen over de Hongaren had gesteld. Het gegeven antwoord was trouwens niet zo erg bevredigend.

Ten slotte: wat ik absoluut gemist heb tijdens deze Assemblee was het bewustzijn, dat het Koninkrijk van God niet is gebouwd op onze goede christelijke bedoelingen. Als Europese christenen moeten we niet denken, dat we het licht van Christus over Europa zouden kunnen laten schijnen, wanneer we niet ruiterlijk erkennen dat we zelf ook bepaald deel uitmaken van de problemen, die we willen bestrijden. Klimaat. Milieu. Migratie. Bootvluchtelingen. Onszelf verrijken door goedkoop te produceren in lage lonenlanden, kinderarbeid, moderne slavernij, ongebreideld consumentisme etc. Dit besef van zelf deel van het probleem zijn heeft in mijn beleving in de Assemblee nauwelijks een rol gespeeld en dat kan gewoon niet. Ik hoop van harte, dat de positieve impulsen, die van de Assemblee zijn uitgegaan de oecumene in Nederland, die mijn hart heeft weer een nieuwe stimulans zullen geven.

Margriet Gosker